

Stichting Beter Zeist

Secretariaat:
Griffensteijnseplein 22
3703 BG Zeist
T: 06-46082657
KvKnr.:30250364
NL98 INGB 0005 8035 12
E: beterzeist@gmail.com
W: www.beterzeist.nl

Aan de gemeenteraad van Zeist

Zeist, 16 september 2020

Betreft: Inspraakreactie Ronde Tafel 17 september 2020
over Rv Duurzame opwek elektriciteit / Beleidsvisie zonnevelden

In het kader van het Nationaal Programma Energiestrategie maken 30 (energie)regio's een (regionale) uitwerking van de nationale afspraken uit het klimaatakkoord voor de sectoren elektriciteit en bebouwde omgeving. In de energieregio U16 was de gemeente betrokken bij het opstellen van de regionale energiestrategie. Dat is een verplichting die voortvloeit uit het nationaal programma. Op 16 juni 2020 aanvaardde de Zeister raad unaniem het bod van de 16 Utrechtse gemeenten, 4 waterschappen en de provincie Utrecht van de RES U16.

Eerdere reacties

Stichting Beter Zeist heeft over de energiestrategie van de regio en van Zeist meerdere schriftelijke reacties gegeven¹, zowel principieel als meer praktisch gericht. Daarbij gaat het vooral om het volgende.

- Mogelijke alternatieven voor de door het Rijk gekozen gemeentelijke zelfvoorziening van energie, althans grotendeels.
- De top down benadering van het Rijk voor de regionale energie strategie (RES).
- Het ontbreken van een valide en betrouwbare schatting van de netto-opbrengst in termen van reductie van broeikasgassen.
- De betwistbare keuze voor bepaalde mogelijkheden, de (onomkeerbare) effecten voor op de in het geding zijnde waarden van de woon- en leefomgeving en de compensatie daarvoor.
- De beschikbaarheid van voldoende elektriciteitsinfrastructuur.
- De relatie met de omgevingsvisie en het pleidooi voor een RES-MER².
- De effecten van plaatsing op de verstedelijking van de omgeving en op andere ruimtelijke opgaven.
- Het draagvlak bij de bevolking voor windturbines en zonnevelden.
- De onderbenutting van mogelijkheden van zonnepanelen op daken van flats, appartementsgebouwen, kantoren en bedrijven e.d.
- De aanvulling van de voorwaarden voor participatie van inwoners en andere belanghebbenden.

Op vrijwel alle bovengenoemde punten is in het raadsvoorstel niet ingegaan. Alleen is over de beschikbare infrastructuur het nodige gezegd.

¹ Brieven d.d. 9 maart, 19 mei, 8 juni en 1 juli 2020, zie oude website <http://beterzeist.nl/gemeente-beleid/milieuvisie/klimaat-en-energie/energie-initiatief/#RES/>

² De commissie MER adviseert dit in te zetten bij besluitvorming over de (landelijke) RES.

Onlangs nog zei minister Ollongren op televisie dat windmolens wellicht beter in zee kunnen staan en zonnevelden beter op daken van kantoren en bedrijfsgebouwen of woorden van gelijke strekking. Ook haar zijn de maatschappelijke weerstanden tegen dit soort 'landmarks' niet ontgaan. In het zicht van de landelijke verkiezingen worden soms relativerende opmerkingen gemaakt. Maar dat betekent ook dat er wellicht kansen zijn om toch andere keuzen te maken. Dat geldt in feite voor alle bovengenoemde punten die in deze inspraakreactie worden overgenomen. Vandaar dat Stichting Beter Zeist de gemeente oproept deze punten alsnog naar voren te brengen in regionaal en provinciaal verband.

Algemene aspecten maatschappelijk draagvlak

Ten aanzien van het maatschappelijk draagvlak van de energieproductie nog het volgende. In algemene zin leidt een groter aanbod aan gesubsidieerde groene stroom tot het vestigen van grootverbruikers van energie in Nederland. Denk aan de voorbeelden van grote, voor de internationale markt werkende datacenters die zich vestigen in Oost Groningen, de Wieringermeerpolder en Flevoland. Elk datacenter gebruikt ongeveer de elektriciteit van een middelgrote stad. Dat vergt dus nog meer opwek van duurzame energie, een vicieuze cirkel van steeds meer benodigde windmolens en/of zonnevelden. Voor die duurzaam opgewekte energie betalen de burgers hun 'opcenten'. Zij betalen naar verhouding veel meer dan grote afnemers. Daarentegen worden grootgebruikers van fossiele energie zoals de lucht- en scheepvaart juist voor miljarden gesubsidieerd. Hoewel veel mensen achter de energietransitie staan wordt door de huidige ongelijke verdeling van de lusten en lasten het maatschappelijk draagvlak ervan aangetast. Dat vertaalt zich ook lokaal in meer weerstand tegen de voorstellen.

Op 16 juni heeft de raad unaniem het totale bod van energieopwekking van 1,8 TWh van de Regio U16 aanvaard. Dat houdt in dat alle gemeenten van de regio gaan bijdragen aan het bod. Gezien dit gegeven heeft Stichting Beter Zeist nog de volgende opmerkingen en aanbevelingen over het raadsvoorstel.

Ad omvang bod gemeente Zeist: heroverwegen in overleg met de regio

Het in het raadsvoorstel opgenomen bod van Zeist voor de regio behelst onder meer een opwek van elektriciteit van 100 Tj windenergie en 70 Tj zonne-energie. Dat betekent in de praktijk 2 grote windturbines van 5 MW (of 4 kleinere van 3 MW) en 35 hectare zonnevelden. Aangezien Zeist in vergelijking met andere gemeenten relatief weinig gebieden heeft waar een dergelijke infrastructuur kan worden aangelegd ligt een beperkter aanbod voor de hand. Dat geldt des te meer gezien de voorstellen in het kader van REP om het aantal inwoners van de gemeente de komende 15 - 20 jaar te laten groeien met ca. 7%. Daarmee wordt in de regio Zeist de gemeente met de hoogste groei na de Stad Utrecht. Maar niet alles kan tegelijk. Diverse groeiperingen in de gemeente pleiten onderbouwd voor een verlaging van het bod. Wij vragen ons af welke moeite Zeist doet om haar bod te heroverwegen en bijgevolg te beperken als zij dat al zou willen. Dat onttrekt zich volledig aan de waarneming van de bevolking. Graag duidelijkheid over de inzet van de raad en de onderbouwing daarvan in het licht van de consequenties.

Ad plaatsing windturbines en kleine windmolens

Het college wil voor de A12/Spoorzona (de "Groene driehoek") een gebiedsvisie opstellen met ruimte voor grootschalige elektriciteitsopwekking (windturbines en

zonnevelden), natuur en landbouw. In het gebied bevinden zich landgoed Rijnwijck en natuurverbindingen die grenzen aan landgoed Wulpenhorst. Het oprichten van grote windturbines en het creëren van met hekken afgesloten zonnevelden dreigt het totale gebied te degraderen en haar huidige functies te ontnemen. Dat zal zeker bij de op te stellen gebiedsvisie aan de orde moeten komen.

Ook voor het gebied tussen de spoorzone en de bebouwde kom van Zeist (tussen Bunnik en Zeist west) geldt dat bij ruimtelijke ingrepen voor energieproductie voorzichtigheid geboden is. Er liggen de buitenplaatsen en landgoederen van Wulpenhorst, Blikkenburg en Slot Zeist en aangrenzend de landgoederen Oostbroek (De Bilt) en Niënhof (Bunnik). Voor dit deel van de Kromme Rijnstreek wordt een “liever niet” oordeel gegeven. Voor zonnevelden zijn de afwegingsrichtlijnen in de beleidsvisie aangegeven. Voor het aanvragen van kleine windmolens van bijvoorbeeld 15 W (21 m tiphoogte; mast 15 m) is het onduidelijk.

Onlangs is een verkenning van mogelijkheden voor grootschalige en kleinschalige windenergie afgerond t.b.v. de gemeenten Houten, Bunnik, Wijk bij Duurstede en Utrechts Heuvelrug³. Op basis van de geringe business case en de verwaarloosbare bijdrage aan de energiedoelstelling wordt volgens de verkenning verwacht dat de realisatie van kleine windturbines in de Kromme Rijnstreek beperkt blijft tot enkele exemplaren. Maar omstandigheden, technieken en beleid kunnen veranderen. Vandaar dat wij *pleiten voor een beleidsvisie (kleine) windmolens* ter voorkoming van ongewenste precedentwerking en ‘wildgroei’ van windmolens en wildmolenparken.

Ad Beleidsvisie Zonnevelden in Zeist

Algemeen

Volgens het Raadsvoorstel (pag. 5) biedt de Beleidsvisie Zonnevelden in Zeist een richtlijn voor zorgvuldige lokale inpassing en het beoordelen van initiatieven voor zonnevelden. In de beleidsvisie staat dat de ‘notitie’ als een beoordelingskader dient voor grootschalige opwek door zonnevelden in het buitengebied van Zeist. Wij waarderen het dat de gemeente bij iedere aanvraag voor een zonneveld het belang van duurzame energieopwekking gaat afwegen tegen de waarden van landschap, natuur, cultuurhistorie, recreatie, archeologie, landbouw, bodem, water en het belang van bewoners, omwonenden en gebruikers van het gebied.

Jammer is het dat de noodzaak van zonnevelden niet wordt beoordeeld ten opzichte van de - aantoonbaar onbenutte - mogelijkheden voor zonnepanelen op grote daken van flats, appartementsgebouwen, kantoren en bedrijven e.d.. Dit punt graag toevoegen aan het beoordelingskader. En daarbij tevens aangeven hoe de onderbenutting kan worden omgezet in een optimale benutting.

Specifieke voorstellen voor aanvulling beleidsvisie Zonnevelden

Ad par. 3, pag. 6; toevoegen achter Aardkundige monumenten: en provinciale ‘gebieden met aardkundige waarde’. Het gaat in dat geval om (oude) stroomgeulen van de Kromme Rijn. S.v.p. deze gebieden ook aangeven op de digitale kanskaart, zie kaart onderaan deze brief.

Ad par. 6, pag. 11; onder punt 6.3 toevoegen onder ‘Procesparticipatie’: ‘betrekken van

³ Zie [verkenning Windenergie Kromme Rijnstreek 2020](#), Pondera consult 27 juli 2020. In de verkenning staan vrijwel alle mogelijkheden en beperkingen die in de Kromme Rijnstreek (exclusief het Zeister deel) voor windenergie gelden.

(belanghebbende) maatschappelijke organisaties'. Onder de uitwerking in par. 6.1 staat dat wel aangegeven.

Ad par. 6.2, pag. 12; 'Beleidsvoorwaarden fysieke omgeving':

- Ad 3^e stip; valt onder natuurinclusief en landschapsinclusief ontwerpen ook *natuurbeheer op het terrein zelf en beperking verharding?* Graag dat aangeven omdat door een dergelijk beheer een zekere mate van natuurcompensatie plaatsvindt voor de infrastructurele ingreep. S.v.p. ook verwerken op pagina 14 onder 'Impact op de natuur', 5^e punt. Vergelijk de tekst in bijlage 1 op pagina 21 'Toevoegen van functies'.

- Ad 4^e stip; graag dat in de tekst het volgende aangeven: *vergraven van bodemstructuren moet zoveel mogelijk worden voorkomen*'.

- Ad 2^e, 3^e, 4^e, 5^e en 6^e stip van onderaf; wie betaalt *de kosten van de verwijdering en het herstel van bodem en natuur na 30 jaar?* De kosten moeten niet op de maatschappij worden afgewenteld, maar op de initiatiefnemer(s), bij voorkeur via stortingen in een fonds om risico's voor de overheid te voorkomen. S.v.p. ook aanvullen van de tekst op pagina 15 onder 'vast te leggen afspraken' onder punt 4.

Ad par. 6.3 'Voorwaarden participatie'

- Pag. 15; de gemeente stelt als voorwaarde dat "omwonenden, bedrijven en maatschappelijke organisaties met een belang in het gebied, tijdig betrokken worden. Daarbij moeten zij inbreng kunnen leveren in de inpassing, inrichting en organisatie van een zonneveld." In de vervolgttekst onder 'Beleidsvoorwaarden participatie' worden maatschappelijke organisaties niet genoemd. S.v.p. de tekst op pag. 16:

'Procesparticipatie richting omwonenden' aanvullen met *'maatschappelijke organisaties en bedrijven'*. Idem aanvullen eerste punt onder de kop.

- Ad pag. 17 onder 'Aan te leveren informatie vergunningaanvraag' toevoegen aan punt 4: *'maatschappelijke organisaties'*.

Ad Bijlagen

A 2 Natuur; hier niet te veel uitgaan van de bestaande situatie, maar juist gezien de infrastructurele ingreep zorgen voor natuurcompensatie ook op het terrein van het zonneveld, zie eerder aanbeveling bij pag. 12 over natuurbeheer en beperking van verharding en op pag. 23 onder 'Voorbeelden van mitigerende en compenserende maatregelen' in gebieden van het Natuur Netwerk Nederland (NNN) en par. 'A 6 Landgebruik, bodem en (grond)water', pag. 27-29.

B 2 Toelichting gebied Zeist Zuid & West; toevoegen de kaart van de provincie over gebieden met Aardkundige waarden en het Aardkundig monument, zie de kaartje onderaan deze brief.

C Aanvraagprocedure

- Pag. 38, 4^e punt; toevoegen achter omgeving *'(belanghebbende) maatschappelijke organisaties'*

- Algemene toevoeging aanbrengen; om het beleidsproces ten aanzien van allerlei aparte aanvragen te stroomlijnen wordt door Beter Zeist en de groene organisaties voorgesteld *'een of tweemaal per jaar een serie aanvragen te behandelen inclusief inspraak'*. Daarmee kan versnippering van de aard en het aantal aanvragen worden voorkomen wat voor alle betrokkenen inclusief de raad wel zo helder is en kan leiden tot een meer evenwichtig afwegen van belangen.

Resumerend

Oproep

- Stichting Beter Zeist roept de gemeente op de 10 punten die in het begin van deze brief zijn genoemd (alsnog) naar voren te brengen in regionaal en provinciaal verband.

Algemene aanbeveling

- Heroverwegen van het bod van Zeist in overleg met de regio gezien de beperkt beschikbare mogelijkheden en de beperking door andere ruimtelijke uitdagingen.
- Het in navolging van de Beleidsvisie Zonnevelden opstellen van een beleidsvisie (kleine) windmolens ter voorkoming van ongewenste precedentwerking en 'wildgroei' van windmolens en wildmolenparken.

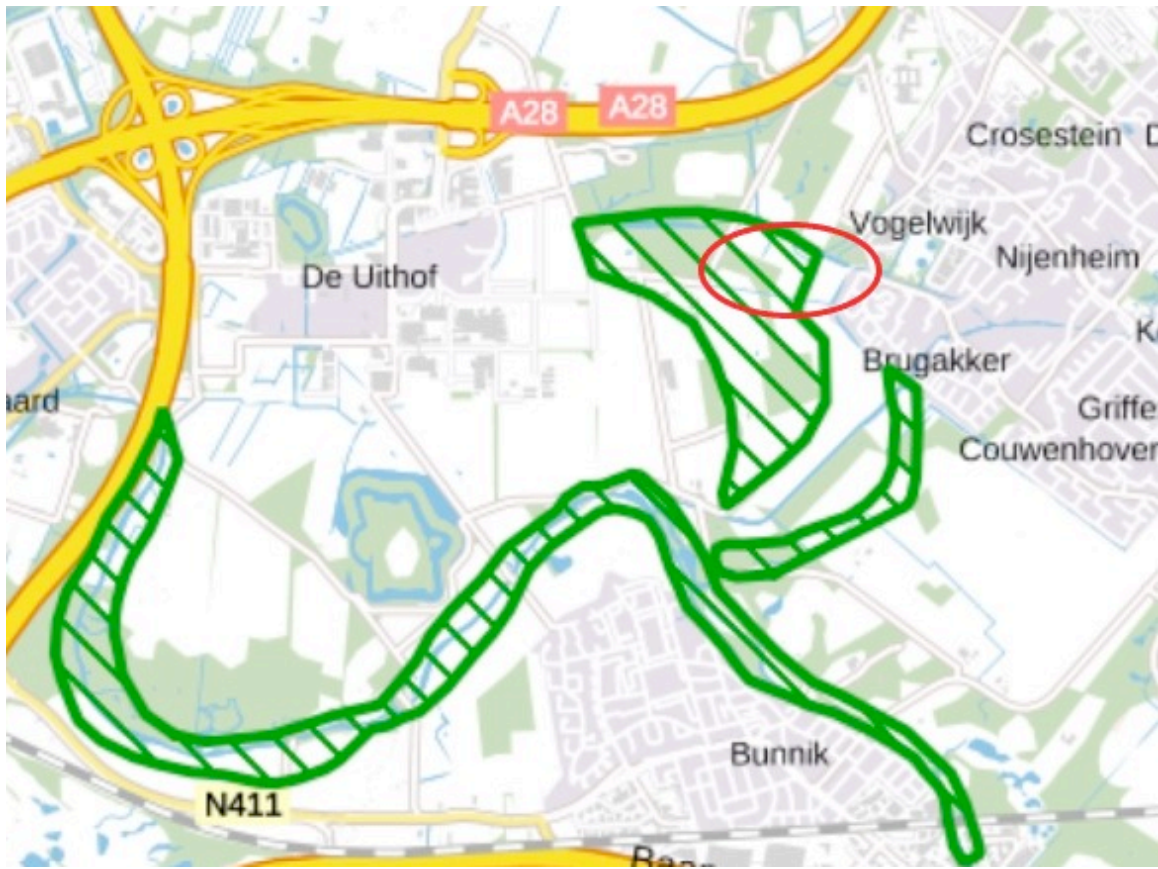
Specifieke aanbevelingen over de Beleidsvisie Zonnevelden in Zeist

- Het aan de beleidsvisie toevoegen van de beoordeling van de noodzaak van zonnevelden ten opzichte van de - aantoonbaar onbenutte - mogelijkheden voor zonnepanelen op grote daken van flats, appartementsgebouwen, kantoren en bedrijven e.d.. En daarbij tevens aangeven hoe de onderbenutting op grote daken kan worden omgezet in een optimale benutting.
- Overnemen en in de tekst verwerken van de hiervoor genoemde specifieke voorstellen voor de beleidsvisie. Dat moet geen probleem zijn omdat deze in lijn zijn met de bestaande tekst.
- Een of tweemaal per jaar een serie aanvragen voor zonnevelden behandelen inclusief inspraak ter verheldering van het proces en ten behoeve van het evenwichtig afwegen van belangen.

Met vriendelijke groet,

Egbert Visscher
Stichting Beter Zeist

Provinciaal aardkundig monument (binnen rode ellips) en provinciale gebieden met aardkundige waarde (groen gearceerd)